

Ihannekansalainen

Millainen henkilö on ihannekansalainen? 1900-luvulla Yhdysvalloissa mallikansalainen oli yksilö, joka omin voimin perusti pienen yrityksen ja saavutti kovalla työllä amerikkalaisen unelman. Afganistanissa mallikansalainen on ääriuskovainen, nuhteetonta elämää elävä henkilö, joka tarvittaessa uhraa henkensä uskontonsa puolesta. Entisessä Neuvostoliitossa uljaan mallikansalaisen kuva näkyi julisteissa, joissa nainen ja roteva mies etukenoasennossa takoivat kommunismia eteenpäin.

Suomessa 1900-luvun ihannemalli oli ”suo, kuokka ja Jussi” -mentaliteetin omaava sisukas kansa. Sotien jälkeen ihanne oli perhe rintamamiestalossa: mies teki ahkerasti työnsä luterilaisen työmoraalin siivittämänä ja nainen hoiti kotona lapsikatrasta.

Tämän päivän mallikansalainen

Suomessa ei oikeastaan enää ole omaa selkeää mallikansalaisen muotia. 1980-luvulta lähtien olemme seuranneet muita länsimaita lähes kaikessa. Olemme kopioineet elämäntyyliä, asenteita ja arvoja, ja nyt olemme tämän kopioinnin sekava lopputulos. Elämäntapamme ja arvomme ovat sekaisin – ja samalla myös mielikuva itsestämme ja mallikansalaisesta.

Viime vuosisadan alkupuolella Suomen valtiovallalla ja kansalaisilla oli pitkälti yhteinen päämäärä: rakentaa sodan raunioista toimiva valtio. Nyt tilanne on toinen. Valtiovallan näkökulmasta mallikansalaisen tulisi totella hallitusta jupisematta, kantaa kasvavaa verotaakkaa, tehdä työnsä tunnollisesti ja hyväksyä poliitikkojen leikkaukset ja virheet. Kansa puolestaan haluaa enemmän vapautta päättää omista asioistaan ja on väsynyt maksamaan poliittisten epäonnistumisten hintaa. Emme enää puhalda yhteen hiileen, vaan valtiovallalla ja kansalla on eri suunta.

Suomella ei ole enää vahvaa kansallista identiteettiä. Se vähä, mikä on jäljellä, perustuu lähinnä ulkoisiin asioihin – Nokian, Angry Birds, muiden yritysten ja yksittäisten

urheilijoiden menestykseen. Ulkomailla Suomi tunnetaan lähinnä skandinaavisena hyvinvointivaltiona, joka pärjää tilastoissa, mutta ei aina arjessa. Aiemmin identiteettimme perustui arvoihin: sisukkuuteen, rehellisyyteen ja ahkeruuteen.

Meistä on tullut EU:n mallikansa. Jos EU:ssa jaettaisiin hymypoikapatsaita, Suomi saisi sen vuodesta toiseen. Kuuliaisuus ei sinänsä ole väärin, mutta sen seurauksena olemme menettäneet uskon itseemme. Noudatamme nöyrästi sääntöjä emmekä enää uskalla ajatella omilla aivoillamme tai kulkea omaa tietämme. Sisu – suomalaisuuden ydin – on unohdettu.

Ruotsilla ja Norjalla on vielä jonkinlainen oma identiteetti. Se on säilynyt osin siksi, että Ruotsi ei liittynyt euroalueeseen ja Norja jäi kokonaan EU:n ulkopuolelle. Me suomalaiset vähättelemme itseämme pienenä EU:n reunamaana. Emme enää tiedä keitä olemme. Seuraamme muita toivoen hyväksyntää. Suomen matala omanarvontunto näkyy läpi.

Maailma pienenee

Matkustaessa maissa, joissa on paljon kulkukoiria, huomaa, että muutamassa sukupolvessa niistä muodostuu ikään kuin oma rotunsa. Nämä koirat ovat kaikki keskikokoisia, ruskeita ja lyhyt turkkisia. Samalla tavalla käy myös kansoille. Rajojen avautumisen myötä suomalainen ulkoinen identiteetti tulee muuttumaan. Tämä voi olla monella tapaa hyvä asia – mitä enemmän maailma yhdistyy, niin ehkä sitä vähemmän syntyy vakavia konflikteja. Toisaalta on myös sääli, jos suomalainen identiteetti katoaa kokonaan. Jotkut tutkijat ovat jopa arvioineet, että maapallon viimeinen blondi syntyy Suomessa joskus 2200-luvun alussa.

Jos löydämme suomalaisuuden ytimen uudelleen, voimme olla muutakin kuin se änkyrä-Suomi, joksi meidät leimattiin EU:n kriisien yhteydessä. Negatiivinen mediajulkisuus on usein keino painostaa vastahakoisia jäsenmaita ruotuun. On mahdollista, että seuraavalla kerralla olemme hiljaa – näin valtaa käytetään Brysselistä käsin.

Nationalismi voi olla tervettä. Sen ei tarvitse tarkoittaa muiden alas painamista tai aggressiivista vastakkainasettelua. Terve kansallinen identiteetti nousee vahvasta arvopohjasta. On aika luoda uusi suomalaisen ihannekansalaisen kuva. On aika löytää sisu uudelleen. On aika uskoa suomalaisuuden voimaan.

UAD-malli.org